

lehet. Ismeretes, hogy Mátyás király könyvtárában nemcsak XV. századi, hanem régibb kéziratok is voltak, melyeknek címlapján nincsen Mátyás czimere, s a kötésekben egyedül a lipcei Constantinus Porphyrogenituson találjuk azt. Régibb kézirat tehát lehetett a Corvinában anélkül, hogy akár a címlapon, akár a kötésben Mátyás czimerét viselte volna. Abból tehát, hogy az arany biblia címlapján és borítéktábláján Mátyás czimere nincsen, még nem lehet alaposan azt következtetni, hogy az a Corvinában nem volt. Több régibb Corvin-codexet ismerünk, melyeken Mátyás király czimere nem volt, de egykorú levelezések alapján, melyekhez semmi kétség sem fér, mégis a Corvinához számítjuk őket. Át kell azért itt is kutatnunk a kézirat keletkezési és vándorlási történetére vonatkozó adatokat s különösen Erasmus Rotterodamus és Mária királyné korabeli levelezéseket, és csak azután mondhatunk alapos itéletet annak provenienciájáról és jelleméről. Addig is azonban megjegyezhetjük: hogy a burgundi hercegek brüsszeli könyvtáráról 1842-ben közrebo-csátott monographiában,¹⁾ ezen arany bibliának és a brüsszeli ismert Corvin-féle Missalénak külön fejezet van szentelve, s mind a kettőről családi kútfők alapján az mondatik, hogy Mária királyné, II. Lajos magyar király özvegye hozta magával Budáról Németalföldre, honnan aztán a Missale a brüsszeli könyvtárba került, míg az arany bibliát Mária 1558-ban unokaöccsének II. Fülöp spanyol királynak ajándékozta, ki ezt az Escuriálban helyeztette el, hol jelenleg is a diszteremben a könyvtár ritkaságai közt üveg alatt őriztetik. Szolgáljon ez adat a kézirat provenienciájának felderítéséhez addig is, míg a róla létező összes adatok megbírlására s ezek alapján jellemének kétségtelen megállapítására kerül a sor. Most egyszerűen regisztráljuk az újabb stadiumot, melybe az escuriali »codex aureus« jutott.

— Vágújhelyi származású kézirat Prágában 1423-ból. A prágai főkáptalani könyvtárban van egy »Decretum Gratiani« XIII. századi ivrétű latin hártakézirat, mely nem annyira tartalmaért, mint provenienciájáért reánk nézve kiváló beccsel bír. E kézirat egykor a vágújhelyi kanonokrendi monostoré volt, mely azt Stibor vajda fiától, a monostor-egyik alapítójától 1423-ban

¹⁾ Catalogue des Manuscrits de La bibliothèque royale de ducs de bourgogne. Bruxelles et Leipzig 1842. I. CXI—CXV. I.

ajándékba kapta. Erről tanuskodik a boritéktáblán olvasható következő egykorú jegyzet: »Liber Canonorum Regularium monasterii S. Marie in Vyhel quem donavit magnificus vir dominus Styborius et fundator graciosus anno domini M.CCCC XXIII.«. Ezen feljegyzés nemesak a vágújhelyi ágostonrendi monostor középkori könyvtárához, melyről ekkorig mit sem tudtunk, nyújt adalékot, hanem új, barceskély, adattal gyarapítja azon kitűnő monographiát, melyet Wenzel Gusztáv nagyérdemű veterán tudósunktól »Stibor vajdáról« birunk. A kéziratot ekkorig csak a cseh tudományos Akadémia használta fel. (L. Abhandlungen der böhmischen Gesellschaft. Sechste Folge, II. Band. Prag 1869, 22 l.

— **Hazai vonatkozású ősnymtatványok a berlini könyvtáron.** Cohn Albert berlini hírneves antiquarius legújabb CXXXVII. számú catalogusából, mely kizárólag incunabulumokkal foglalkozik s 78 lapon összesen 521 ősnymtatványt bibliographiai jegyzetek kíséretében sorol fel, a következő magyarországi vonatkozású ősnymtatványok foglaltatnak:

1) *Bergomensis Philippi: de plurimis claris scelesisque (sic) Mulieribus, opus prope divinum novissime congestum etc. etc. impressum opera et impensa magistri Laurentii de rubeis de Valentia. Mccc LXXXVII. in folio. — ára 500 márká.*

A munka Beatrix királynénak van ajánlva s a czímlapon fametszetű kép ábrázolja azon jelenetet, midőn a királyné a neki ajánlott könyvet a szerző kezéből átveszi

2) *Breviarium Strigoniense etc. imprimi mandatum per serenissimum principem dominum Mathiam Hung. Boem. Dalm. Croac. etc. regem a. d. M. cccc LXXXIII. in fol. — ára 350 márká.*

A boritéktáblán olvasható az egykori birtokos következő feljegyzése: »Thomas zijen Archidiaconus et canonicus ecclesie: Strigoniensis est possessoremus«¹⁾.

3) *Michael de Hungaria: Sermones dominicales etc. Imp. Joh. rymman p. Henr. Gran Hagenaw imp. 1499. in 4° ára 10 márká.*

Ez ősnymtatványokat a Nemzeti Múzeum könyvtára s más hazai könyvtáraink birják. Felhívjuk azonban rájuk az érdeklődő gyűjtők figyelmét.

Cs. 7.

¹⁾ Esztergomi kanonok 1510—1533. L. Memoria Basilicæ Strig. 135. l.